

Szíki Károly

A mennybeszállás gyakorlata

– *Búcsú sorok Simándi Ágneshez* –

Mindig úton voltak benned a szavak. Jöttek, kigördültek és kész volt az a vers is. Mert már mindent „volt”-ban mérünk, múlt időben. Befejezett jelenben. Mindig úton voltak a szavak Simándi Ágnesnél, s már az első pillanatban kész költemények kerültek papírra – ez volt az ember érzése, ha kezébe vette köteteidet.

Pontosan artikulált, egy tömbből faragott líra az övé. Nincs jele sehol vésőnek, csiszolópapírnak. Nem szülte a verset, hanem megszülettek benne, csak leírta őket. A gyötrődésnek nyomát sem találni műveiben. Volt úgy, hogy eldobott, elejtett egy-egy nagyobb gondolatot, mint eredő apokrifet, mely nagy hódítás tervezete volt, de leszűkült ösvényen megállt. Nem akarta átpréselni azokat, csak azért, mert többet akart. Egyszerű gesztussal földre ejtette, és így is jár, saját életét éli ma is minden verse. Az igazi művész nem bajlódik fiókok húzogatóásával, nála az alkotás egy léghuzat, a többi iparos munka lenne. Ebből nem kért Simándi, ő tökéleteset alkotott. A féltéhségekkel, féleszűekkel és középszerrel Dunát lehetne, sőt kellene rekeszteni a magyar abroszon, ebből nem kért láthatóan a torontói alkotózseni.

Lüktet, él, remél és szeret ma is mindazokban, akik szerették konokságában, túlzottan tűnő igényességében. Szenvedett és szenvedve remélt, ezért volt emberi léte és alkotása. Sorsa megszenvedett lett, ezért nem bajlódott forgácsolásokkal. Nagyobb távlatokban gondolkodó alkotóvá formálódott. Mozgásában korlátozott, ezért nem volt hajlandó megalkudni a korlátozó tényezőkkel az alkotásban. Sorsa beszédes, mint sorai. Sor-sorsra! – lehetne a vallomás minden oldalán.

1954-ben született Budapesten, Mészáros Ibolya Margit néven. Nyolchónapos korában az édesanyja kénytelen volt megválni tőle, így nevelőszülőkhöz került. Kétévesen gyermekbénulást kapott. Ezért nincs alku! Nem tisztelte a berozsdásodott formákat, fonákját látta a szenvedésnek. Mert története is az. Nem lett kiszolgálója, zászlóhordozója politikai eszméknek, szélfúttá, rongyos zászlóknak nem vált lebegtetőjévé. Neki külön zászlója volt, amit elvitt rendezvényekre, és az egyé forrt vele. Ő a haza, saját teremtett hazájának hazája. Nem alkudozott rossz koncert, nem osztozott egy tál lencse reményében. Úgy lett magyar, hogy összekeverhetetlenül az maradt mindhalálíg. Ő maga a vers is. Ezért lehet az, mert ő maga önmaga.

Ülök egy kórházi folyosón, és zakatolnak bennem a gondolatok, mikor e sorokat

írom élete kapcsán. A nagy nem tudom én mire várakozásban eszembe jut egy ismeretlen személyről Tűz Tamás is. Egy asszonyt toltak ki az egyik rendelő elé és otthagyták. Már másfél órája nem szól hozzá senki. Tűz Tamást meglátogattam nem sokkal halála előtt az Elizabeth Village elfekvőjében. Azt mondta: úgy érzem magam, mint kutya a karók között. S félek, valaki kivisz a WC-re és ott felejt, mint Weöres Sándort, s méltatlan körülmények között halok meg. Tűz Tamással a legszentebb kapcsolat maradt meg mindhalálig, mindkettőjük haláláig most már, erős fájdalom, hogy a mennyei alkotók kara egyre bővül.

A méltatlanság elleni lázadás egy tört sziklatömbje minden kötete és élete, a-moll, B-dúr, C-dúr, d-moll, e-moll hangsorokban. *Nem akar hajnalodni, ruhánkra kockáznak a katonák. A szó szilánkká fészül a zsigerekben átsírtam az éjszakát* – így indul egyik kötete és a kíváncsi olvasót mind erősebben beszippantja, a kíváncsira építő, számító költő. Beszippantódunk, mert mi vagyunk, fura, sokszor megmagyarázhatatlan kicsavart pózban felfeszítve a mondatok sugarára: mi vagyunk. Az ő megfigyelt mozgó figurái, e szürrealista motoszkaló lények mi vagyunk, kevés örömmel, s beemelve soraiba éppen ezért kevés az öröm a verseiben. Kerestem a szivárványos napsütötte szavakat, hogy belőle, benne, a tér-idő-lélek-köntösével lefedett gyönyörű keverékben van-e még valami motor-miazma, ami felel? A fájdalom és gyönyör keverékéből melyik marad a felszínen? Végig kell ezt a dimenziót a végtelen űrben és mimóza lényünkben élni, hogy megtaláljuk a melegséget. A hang, a lélek melegét. Ez visz végig, lök, taszigál, hogy az ünnep örömét megtaláljuk. Lehet, hogy le kell írni naponta minden örömtöredéket, hogy megértsük: sok fény árad felénk, sok a kegyelmi pillanat, melynek létét tagadjuk és csak a sírás-rívás jajveszékelés köti össze a népeket. Más-más jelmezeket aggatott ránk Simándi Ágnes is, majd letépte rólunk, hogy meglássuk az előző színeit és megérezzük a következő rongyok melegét.

Boldog meglepéssel néz a papíron keletkezett lenyomatra, mely egyben az ég áttetsző üzenete is. Ezért nem merevül el a végtelent kutatva, mert tudja, a kegyes Istentől nem színpadias pózok láttán, s lajtorján érkezik a segítség, a megvilágosító gondolat. Így vallotta, és most, a nagy belépés előtt, a végső kapuban leteszi egy asztalra ezt a nem éppen muskátlis csomagot: éljetek vele, tanuljatok belőle sorsom láttán, törekvésem után, hulltomban mit láttatok meg? Voltam-e példa, lettem-e kenyér nektek?

Az emigráció léte vérpatakot fest. Így vérzik el a menekült és kalandor magyar egyaránt. Itt vérzik el, ahol Simándi Ágnes is megálláshoz keresett talajt, s elfekve látta, párna szélét rágva, mint hull darabokra ez a szétszórt embermassza Torontóban is, hol minden jónak köntösére kockát vetnek. Pontosan érezte: nem mindegy, mit hagy hátra. A küldetését mennyire veszi komolyan, ha nem is kényszeríti a beszűkült világeszme. Mert a kiszakíttóság kötelesség és küldetés is

egyben. Folyik az idő árkában a kiszabott lehetőség. Ezért hegedült, már megtanult szárnyalni a kottákkal, minden hegedűvonás egy elrugaszkodás volt Simándi Ágnesnek. Egy lehetőség: közelebb kerülni a Teremtőhöz, az angyalok karához, a mélytitkú jövődők megszólításához; s ebben az utazásban minden elem a helyére kerül. Az is, hogy mit akar az ember, s hogy ő is ezt akarta-e, ezt a létformát, a Nagy Tavak visszafojtott igazát, visszafogott magányát.

Ez a labirintus, amelyben alkotott, élt, nem napvirágos, és a felvetett kérdésre mindig nincs válasz: mennyi az öröm most és mennyi még? A haláltáncrea készülő lélek játékát, vagy kifeszített végérvényességét kereste? A kezdetben, a reggeli fényben való elindulás csatakos, zöld ösvényén mára mit lelt? Az erdőn átjut-e az ember, hol a fény is csak érzékelhető, de lassú tapintás csupán, s míg keressük a kivezető utat, hány elhullt tetem mellett kell elhaladni. Csapdákön áthaladva az angyalok, tündérek várnak-e, és bukásaink végén megvan-e még a talpra állás bizonyossága? Mi, erdőlakók, kikben erdő nő, mint benne a vers, s az egyé válás élményében választ kapunk? Igen: lehetőséget, hogy kijutunk belőle, megtisztulva és megeremve. Az előre tekintés feladatával.

Ezért kell elolvasni Simándi Ágnes könyveit, mert ő akart és képes volt segíteni az erdőlakó lénynek, lehalkított önmagunknak, a csak álmodóknak, de már nem álmodozóknak. Otthont ad kötetében az otthonkeresőnek. A ruhátlant ragyogásba öltözteti. Hazatalál általa a kereső ember, és a harchoz páncélját adja kölcsön. Ostoba fenekedésekkel szemben szavai erejét kínálja.

S most, hogy elment, zsebünkbe csempészte észrevétlen a megoldás kulcsát: önmagunk elkóborolt hitét, hogy képesek legyünk az erdőből kitalálni. Mert Isten dekrétuma, hogy ott kell élnünk, ahol vagyunk. Ismeretlen stigmát éget ránk Simándi Ágnes. Mély jeleket. Az övéit. Így ereszt útra és keresésre. Így indul előre, hogy aztán behajtsa rajtunk, mit tettünk, ha elérkezünk hozzá?

Addig is a Teremtő vezessen a fények útján, Ágnes!